

Mál nr. 402/2024

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti váttryggingar: Sjúkdómatrygging og starfsörorkutrygging.

Takmörkun ábyrgðar váttryggingafélags. Upplýsingaskylda váttryggðs.

Gögn.

1. Málskot móttakið 16. október 2024 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 15. nóvember 2024 ásamt fylgiskjölum.
3. Viðbótarathugasemdir M dags. 3. desember 2024 ásamt fylgiskjali.
4. Viðbótarathugasemdir V dags. 5. desember 2024.

Málsatvik.

Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum sótti M um sjúkdómatryggingu hjá V hinn 24. júlí 2012, og um sjúkdómatryggingu og starfsörorkutryggingu hinn 21. mars 2016. Varðar ágreiningur málsins því bótarétt M úr þremur persónutryggingum.

Í málskoti og fylgigögnum þess kemur fram að M hafi greinst með krabbamein í blöðruhálskirtli hinn 16. febrúar 2023. Í kjölfar þess hafi hann krafist bóta úr sjúkdóma- og starfsörorkutryggingum sínum hjá V en V hafi, með bréfi dags. 31. október 2023, hafnað bótaskyldu með vísan til þess að M hafi ekki veitt réttar upplýsingar um heilsufar sitt við töku váttrygginganna. Þannig hafi hann ekki upplýst um sepa sem fannst við ristilspeglun í maí 2012 en niðurstaða vefjagreiningar á honum hafi verið tubulovillous adenom með hágráðu dysplasiu, og eins hafi hann ekki upplýst um að í september 2015 hefði verið ákveðið að fjarlægja fæðingarblett af hálsi hans en samkvæmt greiningu á árinu 2016 hafi verið um að ræða sortuæxli. Var M þá tilkynnt um að sjúkdómatrygging sem hann tók á árinu 2012 héldi gildi sínu en að krabbamein væri undanskilið. Sjúkdóma- og starfsörorkutryggingum sem M hefði sótt um á árinu 2016 væri hins vegar sagt upp.

Í málskoti og viðbótarathugasemdum M segir nánar um málsatvik að M sé nú til meðferðar vegna krabbameins og hafi verið óvinnufær frá 21. mars 2023. M hafi fyrst undirgengist skimun vegna ristilkrabbameins í mars 2012 en tilefnið hafi verið það að faðir hans hafði greinst með ristilkrabbamein skömmu áður. Í kjölfar þess, í maí 2012, hafi sepi í endaparmi M verið fjarlægður. Í framhaldinu hafi M farið í fleiri ristilspeglanir, eins og venja sé í slíkum tilvikum og verið til eftirlits. Hinn 1. ágúst 2012, 7. október 2013 og 8. desember 2018 hafi engir separ fundist við skoðun. Ekki sé deilt um það að sjúkdómurinn sem M þjáist nú af falli undir bótasvið umræddra váttrygginga. Þá sé ekkert orsakasamband milli þeirra upplýsinga sem komi fram í sjúkraskrá M fyrir töku váttrygginganna og krabbameins í blöðruhálskirtli. Hafni M því að við upplýsingagjöf við töku váttrygginganna hafi hann sýnt af sér stórfellt gáleysi eða sviksamlega háttsemi eins og V byggi á. Hafi V því hvorki verið heimilt að hafna bótaskyldu né að segja upp umræddum váttryggingum.

M hafi við töku sjúkdómatryggingar svarað því neitandi að hann væri með sjúkdóma/einkenni frá lifur, maga, skeifugörn, smápörmum, ristli, nýrum eða þvagrásarkerfi. Þó fyrir liggi að M hafi haft ferskt blóð í hægðum hafi aldrei fylgt því nein sjúkdómseinkenni né hafi hann verið greindur með nokkurn sjúkdóm tengdan því. Við ristilskoðun sem M gekkst undir nokkrum dögum eftir að hann sótti um váttrygginguna hafi þá ekkert athugavert komið í ljós. Því hafi M ekki haft nein einkenni sem rétt hefði verið að tilkynna um í tengslum við töku váttrygginganna. Aldrei hafi þá verið um það að ræða að lækni skoðanir á M hafi leitt í ljós alvarlega kvilla.

M hafi verið með eindæmum heilsuhraustur fram til þess að hann greindist með krabbamein og hafi hann því svarað spurningu um hvort hann væri með aðra sjúkdóma eða vandamál neitandi. Spurningu um hvort hann hefði leitað til læknis eða sjúkrastofnunar sl. tólf mánuði vegna annars en umgangsesta eða hefði það í hyggju hafi M einnig svarað neitandi enda hafi ekki verið um annað að ræða en ristilspeglun sem í eðli sínu sé hefðbundið eftirlit, rétt eins og reglubundin brjóstaskoðun. Verði ekki litið svo á að í slíkum tilvikum sé um að ræða sérstakar komur til lækna eða sjúkrastofnana heldur venjubundið fyrirbyggjandi eftirlit. Hafi umræddar skoðanir þá ekki leitt í ljós neinn sjúkdóm í tilviki M.

Spurningu um hvort hann hafi greinst með krabbamein eða aðra illkynja sjúkdóma/vandamál, frumubreytingar, vöxt, breytingu í fæðingarbletti, æxli, blóðsjúkdóma eða eitlasjúkdóma hafi M eðli máls samkvæmt svarað neitandi. Upplýsingar um brott nám fæðingarblettis komi fram í sjúkraskrá M árið 2016 en hann hafi verið fjarlægður í júní 2016, mörgum árum eftir töku sjúkdómatryggingar. Sé þá ekkert orsakasambands milli umrædds fæðingarblettis og þess sjúkdóms sem M þjáist nú af.

Öðrum spurningum, um hvort M hafi gengist undir skurðaðgerð eða hvort slík aðgerð væri fyrirhuguð, og um hvort hann hefði orðið var við sjúkdómseinkenni eða veikleika undanfarna mánuði hafi M þá svarað neitandi, til samræmis við sannleikann og bestu vitund. Þá hafi svör M verið til samræmis við framsetningu V og verði V að bera hallann af því hafi hún verið villandi á einhvern hátt. Hafi M þá upplýst um það á árinu 2016 að faðir hans hefði látist úr krabbameini í maga og hefði V þá verið í lófa lagið að afla frekari upplýsinga um heilsufar M en það hafi ekki verið gert.

Eru þá gerðar alvarlegar athugasemdir við málflutning V sem væni M um svik og dragi með því upp ranga og óröktstudda mynd af atvikum málsins. Hafi M sýnt af sér gáleysi við upplýsingagjöf hafi það í mesta lagi verið óverulegt. Enn fremur er áréttað af hálfu M að engin orsakatengsl sé milli þeirra atriða sem V tiltaki sem rök fyrir höfnun bótaskyldu og þess sjúkdóms sem M greindist síðar með.

Í bréfi V og viðbótarathugasemdum þess kemur fram að M hafi verið greindur með alvarlega sjúkdóma og/eða haft alvarlega heilsufarsleg einkenni sem til hafi staðið að rannsaka annars vegar á árinu 2012 og hins vegar á árinu 2016. Í báðum tilvikum hafi M sótt um váttryggingu á sama tíma og hann var í rannsóknum og/eða aðgerðum. Telji félagið að tímasetningar þessa séu ekki tilviljun heldur hafi M verið meðvitaður um heilsufarsvandamál sín og hafi mátt vita að upplýsingar um þau hefðu haft áhrif á afgreiðslu umsókna hans. Telji V því að M hafi sviksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína, sbr. 1. mgr. 82. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004 og sé félagið því laust úr ábyrgð skv. 1. mgr. 83. gr. sömu laga.

Við skoðun á sjúkraskrá M megi sjá að hann hafi haft blóð í hægðum um langt skeið áður en hann sótti um sjúkdómatryggingu í júlí 2012. Blóð í hægðum sé einkenni sjúkdóms eða kvilla. Sé það því ekki rétt að ristilspeglun hafi verið ráðlögð vegna ættarsögu eingöngu og að slík rannsókn hafi aðeins verið í forvarnarskyni. Rúmunum tveimur mánuðum fyrir töku váttryggingarinnar hafi sepi af vefjagerðinni tubulovillous adenom með hágráðu dysplasiu verið fjarlægður. Sé því ljóst að M hafi verið með staðfesta greiningu og undir eftirliti vegna hennar þegar hann sótti um váttrygginguna. Þrátt fyrir skýrar spurningar um heilsufar M í umsókninni hafi M ekki upplýst um framangreint. Ljóst sé að krabbamein hefði alltaf verið undanskilið í váttryggingunni hefðu réttar upplýsingar legið fyrir.

V telur framangreind sjónarmið einnig eiga við um töku sjúkdóma- og starfsörorkutryggingu á árinu 2016. Til viðbótar hafi M þá leitað læknis vegna einkenna í hálsi og hafi verið með „ljótan svartan fæðingarblett“ sem til hafi staðið að fjarlægja og rannsaka við undirritun umsóknarinnar. Hefðu fyrrgreindar upplýsingar legið fyrir hefði umsókn M ekki verið samþykkt fyrr en að lokinni rannsókn. Greining hafi síðar leitt í ljós að um sortuæxli var að ræða og hefði sú greining leitt til þess að umsókn M hefði verið hafnað. Því til viðbótar hafi M ekki greint frá kæfisvefni, rifbeinsbroti og stoðkerfiseinkennum.

Hafi V á grundvelli framangreinds beitt ákvæðum 84. gr. laga um váttryggingarsamninga til niðurfellingar á váttryggingum M. Sjúkdómatrygging sú sem M tók á árinu 2012 haldi gildi sínu með sérskilmála um að krabbamein sé undanskilið. Sjúkdóma- og starfsörorkutryggingar sem M hafi tekið árið 2016 hafi hins vegar verið felldar niður enda hefði umsóknum um þær verið synjað hefðu réttar upplýsingar legið fyrir.

Er þá áréttað að svör M hafi ekki gefið tilefni til frekari spurninga eða rannsókna af hendi V enda hafi hann svarað öllum spurningum neitandi og hafi hann því beinlínis gefið röng svör við afar skýrum spurningum félagsins.

Álit.

Í 82. gr. laga um váttryggingarsamninga kemur fram að váttryggingafélagi sé heimilt að óska eftir upplýsingum sem hafa þýðingu við mat þess á áhættu áður en váttrygging tekur gildi. Félaginu er heimilt að óska upplýsinga um sjúkdóma beint hjá váttryggingartaka og skal hann veita rétt og tæmandi svör eftir bestu vitund við spurningum félagsins. Þar kemur einnig fram að váttryggingartaki skuli að eigin frumkvæði veita upplýsingar um sérstök atvik sem hann veit eða má vita að hafa verulega þýðingu fyrir mat félagsins á áhættu.

Í 1. mgr. 83. gr. laganna kemur fram að hafi váttryggður svíksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína beri félagið ekki ábyrgð. Til þess að um svíksamlega vanrækslu á upplýsingaskyldu sé að ræða þarf V að sýna fram á að M hafi af ásetningi gefið rangar upplýsingar um heilsufar sitt sem hann veit eða má vita að hafi þau áhrif að hann fái váttryggingu sem hann hefði ella ekki fengið. Í þessu máli hefur V ekki sýnt fram á að þau skilyrði séu uppfyllt. Verður því að líta til 2. mgr. 83. gr. sömu laga þar sem kemur fram að hafi váttryggingartaki vanrækt upplýsingaskyldu sína skv. 82. gr. í þeim mæli að ekki telst óverulegt, megi fella ábyrgð félagsins niður í heild eða að hluta.

Óumdeilt er að við umsókn M um sjúkdómatryggingu dags. 24. júlí 2012 hafi hann m.a. svarað spurningu um hvort hann hefði haft sjúkdóm eða einkenni frá lifur, maga, skeifugörn, smáþörmum, ristli, nýrum eða þvagrásarkerfi neitandi. Þá hafi M einnig svarað spurningunni um hvort hann hafi haft aðra sjúkdóma eða vandamál neitandi og eins spurningu um hvort hann hafi leitað læknis eða sjúkrastofnunar sl. tólf mánuði vegna annars en umgangsspest svo og spurningu um hvort vart hefði orðið nokkurra sjúkdómseinkenna eða veikleika sl. mánuði. Af sjúkraskrá M má hins vegar greina að hinn 6. júní 2011 hafi M leitað læknis vegna þess að ferskt blóð hafi verið í hægðum hans undangengin tvö ár. Með tilvísun dags. 27. mars 2012 var óskað frekari skoðunar vegna þess og þess að faðir M hefði nýlega greinst með krabbamein. Í framhaldinu var fjarlægður sepi úr endaparmi M og fékk hann hinn 22. maí 2012 upplýsingar um að um tubulovillous andnoma með hágráðu dysplasíu væri að ræða. Var M eins og rakið er hér að framan í framhaldinu vísað til frekara eftirlits. Verður því að telja að M hafi ekki virt þá skyldu sína skv. 1. mgr. 82. gr. laga um váttryggingarsamninga að veita rétt og tæmandi svör við þeim spurningum sem að honum var beint í váttryggingarumsókninni í þeim mæli að ekki teljist óverulegt.

Þá virðist óumdeilt að M hafi einnig svarað ofangreindum spurningum neitandi er hann sótti um sjúkdómatryggingu og starfsörorkutryggingu hinn 21. mars 2016 svo og spurningu um hvort hann hafi eða hafi haft m.a. breytingu í fæðingarbletti. Af sjúkraskrá M má hins vegar sjá að hinn 23. september 2015 hafi M leitað til læknis vegna óþæginda í miðjum hálsi. Kom einnig fram að á hálsi hans væri ljótur, svartur fæðingarblettur sem stæði til að fjarlægja. Kemur þá fram skv. læknabréfi dags. 28. júní 2016 að um sortuæxli, superficial spreading malignant melanoma, hafi verið að ræða. Af sjúkraskrá M má einnig ráða að hann hafi greinst með kæfisvefn. Verður því að telja að við töku þeirra váttrygginga hafi M einnig vanrækt skyldu sína skv. 1. mgr. 82. gr. laga um váttryggingarsamninga í þeim mæli að ekki teljist óverulegt.

Í 3. mgr. 83. gr. laga um váttryggingarsamninga kemur fram að við mat á ábyrgð félagsins skv. 2. mgr. 83. gr. skuli litið til þess hvaða þýðingu vanrækslan hafi haft fyrir mat félagsins á áhættu, til þess hve sök váttryggingartaka var mikil, með hvaða hætti váttryggingaratburður varð og atvika að öðru leyti.

Þegar litið er til þess sem að framan greinir varðandi sjúkrasögu M áður en hann sótti um umræddar váttryggingar verður að telja ljóst að hann veitti rangar upplýsingar í umsóknum sínum. Réttar upplýsingar að þessu leyti hafa mikla þýðingu þegar lagt er mat á það hvort áhætta sé slík að félag telji sér fært að veita váttryggingu og með hvaða skilmálum hún skuli veitt. Kemur fram í fyrirbyggjandi svari frá endurbyggjanda V að bótaþátturinn krabbamein hefði verið undanskilinn sjúkdómatryggingu þeirri sem M sótti um á árinu 2012 hefðu réttar upplýsingar legið fyrir, en þekkt mun að þegar dysplasia er til staðar sé aukin hættan á að sepi breytist í krabbamein. Verður því að fallast á skilmálabreytingar á umræddri váttryggingu hvað það varðar. Hvað varðar váttryggingar þær sem M sótti um á árinu 2016 verður að líta til þess að á þeim tíma lá auk þess fyrir að fjarlægja þyrfti fæðingarblett af hálsi M. Verður að telja að það hafi varðað V miklu að fá upplýsingar um það en um illkynja sortuæxli reyndist að ræða.

Af öllu framangreindu leiðir að V er heimilt að fella niður ábyrgð sína á grundvelli 2. mgr. 83. gr. laga um váttryggingarsamninga. Að sama skapi og með vísan til 1. mgr. 84. gr. laganna er V heimilt að segja upp sjúkdóma- og starfsörorkutryggingum sem M sótti um hinn 21. mars 2016 enda verður að telja að þær váttryggingar hefðu aldrei tekið gildi hefðu réttar upplýsingar legið fyrir við umsókn.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr sjúkdóma- og starfsörorkutryggingum sínum, hjá V.

Reykjavík, 14. janúar 2025.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir